

Seznam literatury k ranému středověku střední Evropy

(J. Macháček)

S literaturou, která je psána modře tučným písmem, se musí studenti orientačně seznámit. Literatura, která je psána tučným písmem červeně a podtržena, slouží jako základní studijní literatura.

Avenarius, A.: Die Awaren in Mitteleuropa. Amsterdam-Bratislava 1974.

Bagin, A.: Apoštolé Slovanů Cyril a Metoděj a Velká Morava. Praha 1982.

Bach, H. - Dušek, S.: Slawen in Thüringen. Weimar 1971.

Bálint, C.: Die Archäologie der Steppe. Steppenvölker zwischen Volga und Donau vom 6. bis zum 10. Jahrhundert. Wien-Köln 1989.

Bartošková, A.: Slovanské depoty železných předmětů v Československu, St AÚ Brno, roč XIII, sv. 2. Praha 1986.

Bartošková, A.: Budeč: významné mocenské centrum prvních Přemyslovců. Andrea Bartošková. Vyd. 1. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2014. 182 s. ISBN:978-80-7422-295-5

Bednaříková, J.: Stěhování národů. Praha 2003.

Benda, K.: Mittelalterlicher Schmuck. Slawische Funde aus tschechoslowakischen Sammlungen und der Leningrader Eremitage. Praha 1966.

Beranová, M.: Zemědělská výroba v 11./14. století na území Československa, St AÚ Brno, roč III, sv. 1. Praha 1975.

- Slované. Praha 1988.

Béřeš, J.: Keramika na tzv. avarských pohřebiskách a sídliskách zo 7.-8. stor. na Slovensku, SIArch XXXIII, 15-70.

Bialeková, D.: Nové včasnოსlovenské nálezy z juhozápadného Slovenska, SIArch X, 1962, 97- 148.

- Zur Datierung der oberen Grenze des Prager Typus in der Südwestslowakei, AR XX, 619-625.

- Pobedim. Slovanské hradisko a sídliská z 9. storočia. Nitra 1975.

- Sporen von slawischen Fundplätzen in Pobedim (Typologie und Datierung), SIArch XXV, 1977, 103-160.

- Návrh chronológie praveku a včasnej doby dejinnej na Slovensku. Slovanské obdobie, SIArch XXVIII, 1980, 213-228.

- Dávne slovanské kováčstvo. Bratislava 1981.

Bláha, J.: Předběžná zpráva o objevu předvelkomoravského ústředí v Olomouci, AH 13, 1988, 155-170.

- Komunikace, topografie a importy ve středověku a raném novověku (7.-17. století) na území města Olomouce, AH 23, 1998, 133-159.

Bláhová, M.: Sídliště Staré Moravy v soudobých písemných pramenech. In: Mikulovská sympozia. XVI. MS 1986. Vývoj obydlí, sídlišť a sídlištní struktury na jižní Moravě, 143-148. Praha 1987.

Bláhová, M. - Frolík, J. - Profantová, N.: Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek I. Do roku 1197. Praha-Litomyšl 1999.

Boba, I.: Moravia's History Reconsidered. A Reinterpretation of Medieval Sources. The Hague 1971.

Borkovský, I.: Staroslovanská keramika ve střední Evropě. Praha 1940.

- Levý Hradec. Nejstarší sídlo Přemyslovců. Praha 1965.

- Pražský hrad v době přemyslovských knížat. Praha 1969.

Brachmann, H. J.: Slawische Stämme an Elbe und Saale. Berlin 1978.

- Die Funde der Gruppe des Prager Typs in der DDR und ihre Stellung im Rahmen der frühslawischen Besiedlung dieses Gebietes, SlAnt XXIX, 1983, 23-64.

Bubeník, J.: Slovanské osídlení středního Poohří (text+obrazové přílohy). Praha 1988.

Bubeník, J. - Pleinerová, I. - Profantová, N.: Od počátků hradišť k počátkům přemyslovského státu, PA LXXXIX, 1998, 104-145.

Budinský-Krička, V.: Slovanské mohyly v Skalici. Slawische Hügelgräber in Skalica. Bratislava 1959.

- Slovanské mohyly na východnom Slovensku, SlArch VI, 1958, 138-205.

- Das altungarische Fürstengrab von Zemplín. Bratislava 1973.

- Královský Chlmec. Záchraný výskum na slovanskom mohylníku. Nitra 1980.

Budinský-Krička, V. - Točík, A.: Šebastovce. Gräberfeld aus der Zeit des awarischen Reiches. Katalog. Nitra 1991.

Buchvaldek, M. - Sláma, J. - Zeman, J.: Slovanské hradiště u Kozárovic. Praehistorica VI. Praha 1978.

Cibulka, J.: Velkomoravský kostel v Modré u Velehradu a začátky křesťanství na Moravě. Praha 1958.

Csallány, D.: Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa. Budapest 1956.

- Byzantinische Schnallen und Gürtelbeschläge mit Maskenmuster, ActAntHung 10, 1962, 55-77.

Čaplovič, D.: Včasnostredoveké osídlenie Slovenska. Bratislava 1998.

Červinka, I. L.: Slované na Moravě a říše Velkomoravská. Jejich rozšíření, památky a dějiny. Brno 1928.

Čilinská, Z.: Slovansko-avarské pohrebisko v Žitavskej Toni, SlArch XI, 1963, 87-120.

- Slawisch-awarisches Gräberfeld in Nové Zámky. Bratislava 1966.

- Frühmittelalterliches Gräberfeld in Želovce. Bratislava 1973.

- **Frauenschmuck aus dem 7.-8. Jh. im Karpatenbecken, SIArch XXIII, 1975, 63-96.**

- Kov v ranoslovanském období. Bratislava 1981.

- Dve pohrebiská z 8.-9. storočia v Komárne, SIArch XXX, 1982, 347-393.

- **Slovania a avarský kaganát. Výpoveď staroslovanského pohrebiska v Želovciach. Bratislava 1992.**

- **Avári v Karpatskej kotline (história, kultúra, interetnické vzťahy), ŠZ 32, 1996, 159-171.**

Daim, F.: Die Awaren in Niederösterreich. Wien 1977.

Daim, F. - Lippert, A.: Das awarische Gräberfeld von Sommerein am Leithagebirge, NÖ. Wien 1984.

Dejiny Slovenska I (do roku 1526, vedúci autorského kolektívu a zostavovateľ Richard Marsina. Bratislava 1986.

Dekan, J.: Začiatky slovenských dejín a Ríša veľkomoravská. Slovenské dejiny II. Bratislava 1951.

- Vývoj a stav archeologického výskumu doby predveľkomoravskej, SIArch XIX, 1971, 559-580.

- Veľká Morava a problematika staromoravskej národnosti, HČ 20, 1972, 173-185.

- **Veľká Morava. Doba a umenie. Bratislava 1986.**

Die Bajuwaren. Von Severin bis Tassilo 488-788. Gemeinsame Landesausstellung des Freistaates Bayern und des Landes Salzburg. Rosenheim/Bayern, Mattsee/Salzburg 19. Mai bis 6. November 1988 (hrsg. von Hermann Dannheimer und Heinz Dopsch. München-Salzburg. 1988.

Die Slawen in Deutschland. Geschichte und Kultur der slawischen Stämme westlich von Oder und Neisse vom 6. bis 12. Jahrhundert. Ein Handbuch. Herausgegeben von Joachim Herrmann. Berlin 1970, 1972.

Dienes, I.: Die Ungarn und die Zeit der Landnahme. Budapest 1972.

Dobiáš, J.: Dějiny československého území před vystoupením Slovanů. Praha 1964.

Donat, P.: Haus, Hof und Dorf in Mitteleuropa vom 7. bis 12. Jahrhundert. Berlin 1980.

Dostál, B.: Velkomoravská hradiště a pohřebiště a otázka velkomoravských kmenů, SbČSSA při ČSAV 1, 15-20.

- **Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha 1966.**

- **Břeclav - Pohansko IV. Velkomoravský velmožský dvorec. Praha 1975.**

- K časnému slovanskému osídlení Břeclavi-Pohanska, St AÚ Brno, roč X, sv. 2. Praha 1982.

- **Stavební kultura 6.-9. století na území ČSSR, AH 12, 1987, 9-32.**

- **Břeclav - Pohansko III. Časné slovanské osídlení. Praha 1985.**

- Vývoj obydlí, sídlišť a sídlištní struktury na jižní Moravě v době slovanské (6.-10. století). In: Mikulovská sympozia. XVI. MS 1986. Vývoj obydlí, sídlišť a sídlištní struktury na jižní Moravě, 13-32. Praha 1987.

Dvorník, F.: The Slavs. Boston 1956.

- Byzantské misie u Slovanů. Praha 1970.

- Bizancjum a prymat Rzymu. Warszawa 1985.

Dvořák, P.: Odkryté dejiny (Dávnoveké Slovensko). Bratislava 1975.

- Odkryté dejiny (Staré Slovensko). Bratislava 1976.

- Odkryté dejiny (Predveká Bratislava). Bratislava 1978.

Eisner, J.: Devínska Nová Ves. Bratislava 1952.

- Rukověť slovanské archeologie. Počátky Slovanů a jejich kultury. Praha 1966.

Friesinger, H.: Beiträge zur Besiedlungsgeschichte des nördlichen Niederösterreich im 9.-11. Jahrhundert. I., ArchAustr 37, 1965, 79-114.

- Studien zur Archäologie der Slawen in Niederösterreich I, MPK XV-XVI. Wien 1971-1974.

- Waffenfunde des neunten und zehnten Jahrhunderts aus Niederösterreich, ArchAustr 52, 1972, 43-64.

- Studien zur Archäologie der Slawen in Niederösterreich II, MPK XVII-XVIII. Wien 1975-1977.

Friesinger, H. - Mitscha-Märheim, H.: Výskum na hradisku Schanze v Thunau pri Garse, Dolné Rakúsko, Monumentorum tutela. Ochrana pamiatok 8, 1972, 209-227.

Friesinger, H. - Szameit, E. - Stadler, P.: Das slawische Gräberfeld von Wimm, Gem. Maria Taferl, Niederösterreich. Ein Katalog, ArchAustr 68, 1984, 203-277.

Friesinger, H. - Vacha, B.: Die vielen Väter Österreichs. Römer-Germanen-Slawen. Eine Spurensuche. Wien 1987.

Frolík, J. - Smetánka, Z.: Archeologie na Pražském hradě. Praha-Litomyšl 1997.

Fusek, G.: Slovensko vo včasnოსlovanskom období. Nitra 1994.

Galuška, L.: Velká Morava. Katalog stálé expozice MZM v Brně. Brno 1991.

- Uherské Hradiště - Sady. Křesťanské centrum Říše velkomoravské. Brno 1996.

- Nejstarší dějiny Starého Města. In: Staré Město v proměnách staletí, 29-117. Staré Město 2000.

L. Galuška - L. Poláček: Církevní architektura v centrální oblasti velkomoravského státu. In: P. Sommer (ed.), České země v raném středověku (Praha 2006) 92-153.

Gassowski, J.: Dejiny a kultura starých Slovanov. Bratislava 1969.

Geisler, H.: Studien zur Archäologie frühmittelalterlicher Siedlungen in Altbayern. Straubing 1993.

Germanen, Awaren, Slawen in Niederösterreich. Die erste Jahrtausend nach Christus, Katalog der NÖ Landesmuseums N. F. Nr. 66. Wien 1977.

Germanen, Hunnen und Awaren. Schätze der Völkerwanderungszeit. Die Archäologie des 5. und 6. Jahrhunderts an der mittleren Donau und der östlich-merowingische Reihengräberkreis. Ausstellungskataloge des Germanischen Nationalmuseums. Herausgegeben von Gerhard Bott. Verlag Germanischen Nationalmuseums. Nürnberg 1987.

Giesler, J.: Zur Archäologie des Ostalpenraumes vom 8. bis 11. Jahrhundert, Archäologisches Korrespondenzblatt 10, 1980, 85-98.

Gimbutas, M.: The Slavs. London 1971.

Godłowski, K.: Z badań nad zagadnieniem rozprzestrzenienia Słowian w V-VII w. n. e. Kraków 1979.

Godłowski, K. : Wschodnia koncepcja pierwotnych siedzib Słowian, Z otchłani wieków 51, 1985, 143-154

Gojda, M. - Kuna, M.: Časně slovanský sídelní areál v Roztokách (okr. Praha-západ) - stav výzkumu a jeho perspektivy, AR XXXVII, 152-169.

Grünwald, R.: Wogastisburg. Kronika zvaná Fredegarova o Samově království, VAPS II, 1958, 99-120.

Habovštiak, A.: Stredoveká dedina na Slovensku. Bratislava 1985.

Hanáková, H. - Sekáčová, A. - Stloukal, M.: Pohřebiště v Ducovém, I. a II. díl. A.. Soupis materiálu a paleodemografický rozbor, B. Metrická data a jejich stručná analýza. Praha 1984.

Hanáková, H. - Staňa, Č. - Stloukal, M.: Velkomoravské pohřebiště v Rajhradě. Praha 1986.

Hanáková, H. - Stloukal, M.: Staroslovanské pohřebiště v Josefově. Antropologický rozbor, Rozpravy ČSAV, řada společenských věd, roč. 76, seš. 9. Praha 1966.

Hanuliak, M.: Malé Kosihy I. Pohrebisko z 10.-11. storočia (archeologicko-historické vyhodnotenie). Nitra 1994.

Hanuliak, M. - Kuzma, I. - Šalkovský, P.: Mužla-Čenkov I. Osídlenie z 9.-12. storočia. Nitra 1993.

Hanuliak, M. - Rejholcová, M.: Pohrebisko v Čakajovciach (9.-12. storočie). Vyhodnotenie. Bratislava 1999.

Hasegawa, J.: Z badań nad wczesnośredniowieczną ceramiką zachodniosłowiańską. Acta Archaeologica Lodziensia Nr. 22. Łódź 1973.

Havlík, L. E.: Staří Slované v rakouském Podunají v době od 6. do 12. století, Rozpravy Československé akademie věd. Řada věd společenských, roč. 73, seš. 9. Praha 1963.

- Velká Morava a středoevropští Slované. Praha 1964.

- Gens Maravorum. (Poznámky k vývoji gentes u Slovanů). In: Strážnice 1946-1965. Národopisné studie, 97-152. Brno 1966.

- Morava v 9.-10. století. K problematice politického postavení, sociální a vládní struktury a organizace, Studie ČSAV č. 7. Praha 1978.

- Moravská společnost a stát v 9. století. I. Moravská společnost, její struktura a organizace v 9. století. II. Moravský stát a jeho vládní organizace v 9. století, SlAnt XXVII-XXVIII, 1980-1981/82, 1-42, 71-112.

- Kronika o Velké Moravě. Brno. 1987.

- Slovanské státní útvary raného středověku. Politické postavení, společenská a vládní

organizace státních útvarů ve východní, střední a jihovýchodní Evropě od 8. do 11. století. Praha 1987.

Hensel, W.: Najdawnejsze stolice Polski. Warszawa 1960.

- Polska przed tysiacem let. Wrocław-Warszawa-Kraków 1964.

- Die Slawen im frühen Mittelalter. Ihre materielle Kultur. Berlin 1965.

- Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna. Zarys kultury materialnej. Warszawa.1987 (doplněné vyd.).

Herrmann, J.: Kultur und Kunst der Slawen in Deutschland vom 7. bis 13. Jahrhundert. Berlin 1965.

- Tornow und Vorberg. Ein Beitrag zur Frühgeschichte der Lausitz. Berlin 1966.

- Die Nordslawen und ihr Anteil an der Geschichte des Deutschen Volkes. Berlin 1973.

- Zwischen Hradschin und Vineta. Frühen Kulturen der Westslawen. Leipzig-Jena-Berlin 1971.

- Od Hradčian po Vinetu. Rané kultúry západných Slovanov. Martin 1973.

Hlinka, B.: Spor o praotce Čecha. Praha 1984.

Hochmanová-Vávrová, V.: Velkomoravské pohřebiště ve Starém Městě "Na valách". Výzkum v letech 1957-1959, ČMMZ XLVII, 1962, 201-270.

Horská, P. - Kučera, M. - Maur, E. - Stloukal, M.: Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy. Praha 1990.

Hrubý, V.: Staré Město. Velkomoravské pohřebiště "Na valách". Praha 1955.

- Keramika antických tvarů v době velkomoravské, ČMMZ L, 1965, 37-62.

- Velkomoravské hradisko sv. Klimenta u Osvětiman, ČMMZ, vědy společenské XLIV, 1959, 19-70.

- Staré Město-Velehrad ustředí z doby Velkomoravské říše. Praha 1964.

Staré Město. Velkomoravský Velehrad. Praha 1965.

Hrubý, V. - Hochmanová, V. - Pavelčík, J.: Kostel a pohřebiště z doby velkomoravské na Modré u Velehradu, ČMMZ XL, 1955, 42-126.

Choc, P.: S mečem i štítem. České raně feudální vojenství. Praha 1967.

- Sámova říše a její zápasy, Historie a vojenství 1975.

Chropovský, B.: Slovanské pohrebisko z 9. st. vo Veľkom Grobe, SlArch V, 1957, 174-239.

- Slovanské pohrebisko v Nitre na Lupke, SlArch X, 1962, 175-240.

- Slovensko na úsvite dejin. Bratislava 1970.

- Vývoj a stav archeologického výskumu doby veľkomoravskej, SlArch XIX, 1971, 581-601.

- Krása slovienskeho šperku. Bratislava 1978.

- Slované. Historický, politický a kulturní vývoj a význam. Praha 1989.

Chrystianizacja Polski południowej. Materiały sesji naukowej odbytej 29 czerwca 1993 roku. Kraków 1994.

James, E.: Frankové. Praha 1997.

Jelínková, D.: Doplnky k mapě nalezišť s keramikou pražského typu na Moravě, PA LXXVI, 1985, 456-473.

- K chronologii sídlištních nálezů s keramikou pražského typu na Moravě. In: Pravěk a slovanské osídlení Moravy. Sborník příspěvků k osmdesátým narozeninám Josefa Poulíka, 251-281. Brno 1990.

Jisl, L.: Výzkum slovanských mohyl ve Stěbořicích u Opavy r. 1953, ČSIM B 4, 1954-1955, 65-80.

Justová, J.: Dolnorakouské Podunají v raném středověku. Slovanská archeologie k jeho osídlení v 6.-11. století. Praha 1990.

Kalousek, F.: Velkomoravské hradisko ve Znojmě-Hradišti na Moravě, SPFFBU C 2, 1955, 9-30.

- Břeclav-Pohansko I. Velkomoravské pohřebiště u kostela. Brno 1971.

Kavánová, B.: Slovanské ostruhy na území Československa, St AÚ Brno, roč. IV/1976, sv. 3. Praha 1976.

- Slovanské pohřebiště v Mutěnicích, okr. Hodonín, AR XXXIV, 1982, 504-520.

- Knochen- und Geweihindustrie in Mikulčice. In: Studien zum Burgwall von Mikulčice I, 113-378. Brno 1995.

Kirpičnikov, A. N.: - Drevnerusskoje oružije 1. Meči i sabli IX-XIII vv. Archeologija SSSR, SAI, vypusk E 1-36. Moskva-Leningrad 1966.

- Drevnerusskoje oružije 2. Kop'ja, sulicy, bojevyje topory, bulavy, kisteni IX-XIII vv. Archeologija SSSR, SAI, vypusk E 1-36. Moskva-Leningrad 1966.

- Snaržajenje vsadnika i verchovovo konja na Rusi IX-XIII vv. Archeologija SSSR, SAI, vypusk E 1-36.

Klanica, Z.: Předvelkomoravské pohřebiště v Dolních Dunajovicích. Příspěvek k otázce vzájemných vztahů Slovanů a Avarů v Podunají, St AÚ Brno, roč. I/1972, sv. 1. Praha 1972.

- Velkomoravské řemeslo (katalog). Materiály z výzkumu AÚ ČSAV v Mikulčicích. Liberec 1972.

- Práce klenotníků na slovanských hradištích, St AÚ Brno, roč. II/1974, sv. 6. Praha 1974.

- Mikulčice-Klášteřisko, PA LXXVI, 1985, 1985, 474-539.

- Počátky slovanského osídlení našich zemí. Praha 1986.

- K vývoji sídlištní struktury zázemí Mikulčic v 6.-13. století. In: Mikulovská sympozia. XVI. MS 1986. Vývoj obydlí, sídlišť a sídlištní struktury na jižní Moravě, 127-133. Praha 1987.

- Tajemství hrobu moravského arcibiskupa Metoděje. Praha 1994.

Klíma, B. jr.: Velkomoravská kovárna na podhradí v Mikulčicích, PA LXXVI, 1985, 428-455.

- Hradiště sv. Hypolita ve Znojmě. Deset let archeologických výzkumů velkomoravského centra (1986-1995), Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně - svazek 141, řada společenských věd č. 17, 3-65.

Kolmer, L.: Machtspiele. Bayern im frühen Mittelalter. Regensburg 1990.

Kostelníková, M.: Velkomoravský textil v archeologických nálezech na Moravě, St AÚ Brno, roč. I/1972, sv. 4. Praha 1973.

Kostrzewski, J.: Praszowieńszczyzna. Zarys dziejów i kultury Praszowian. Poznań 1948.

Kouřil, P.: **Slovanské osídlení českého Slezska. Brno-Český Těšín 1994.**

Král, J.: Slovanský mohylník ve Vysočanech nad Dyjí, PA L, 1959, 197-226.

Kraskovská, L'.: Slovanské avarské pohrebisko pri Záhorskej Bystrici. Bratislava 1972.

Kronika tak řečeného Dalimila.: (ed. M. Bláhová). Praha 1977.

Kroniky doby Karla IV.: (ed. M. Bláhová). Praha 1987.

Krüger, B.: Dessau-Mosigkau. Ein frühslawischer Siedlungsplatz im mittleren Elbegebiet. Berlin 1967.

Krumphanzlová, Z.: Chronologie pohřebního inventáře vesnických hřbitovů 9.-11. věku v Čechách, PA LXV, 1974, 34-110.

- K otázce vampyrismu na slovanských pohřebištích, PA LII, 1961, 544-549.

Kučera, M.: Slovensko po páde Veľkej Moravy. Štúdie o hospodárskom a sociálnom vývine v 9.-13. storočí. Bratislava 1974.

- Problémy vzniku a vývoja feudalizmu na Slovensku, Historický časopis 22, 1974, 541-564.

- Typológia včasnostredovekého štátu na strednom Dunaji, ČsČH XXVII, 1979, 246-272.

- Veľká Morava a slovenské dejiny. In: Veľká Morava a počátky československé státnosti, 245-271. Praha-Bratislava 1985.

- Veľká Morava a začiatky našich národných dejín, HČ XXXIII, 1985, 174-182.

- Postavy veľkomoravskej histórie, Martin 11986.

Kudrnáč, J.: Skladování obilí v jamách-obilnicích, VAPS II, 1958, 233-252.

- Klučov. Staroslovanské hradiště ve středních Čechách (K počátkům nejstarších slovanských hradišť v Čechách). Praha 1970.

Kuna, M. - Profantová, N. a kol.: Počátky raného středověku v Čechách. Archeologický výzkum sídelní aglomerace kultury pražského typu v Roztokách. Praha 2005.

Kurnatowska, Z.: Słowiańszczyzna południowa.. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1977.

Labuda, G.: Pierwsze państwo słowiańskie - państwo Samona. Poznań 1946.

- Słowiańszczyzna starożytna i wczesnośredniowieczna. Antologia tekstów źródłowych. Poznań 1999.

Lamprecht, A.: Praslovanština. Brno 1987.

Leciejewicz, L.: Słowianie zachodni. Z dziejów tworzenia się średniowiecznej Europy. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1989.

Lippert, A.: Das awarenzeitliche Gräberfeld von Zwölfaxing in Niederösterreich, Prähistorische Forschungen 7. Horn-Wien 1969.

Losert, H.: Die slawische Besiedlung Nordostbayerns aus archäologischer Sicht, Vorträge 11. Niederbayerischer Archäologentag, 1993, 207-270.

Lowmiański, H.: Początki Polski. Z dziejów Słowian v I tysiączleciu n. e. Warszawa 1963.

Lutovský, M.: Hroby předků. Sonda do života a smrti dávných Slovanů. Praha 1996.

- Hroby knížat. Kapitoly z českých dějin a hrobové archeologie. Praha 1997.

Lutovský, M. - Profantová, N.: **Sámova říše. Praha 1995.**

Magna Moravia. Sborník k 1100 výročí příchodu byzantské mise na Moravu (hlavní red. J. Macůrek). Brno 1965.

Macháček, J.: K absolutní a relativní chronologii keramiky středodunajské kulturní tradice na jižní Moravě. SPFFBU M 5, 2000, 25-55.

Macháček, J.: **Studie k velkomoravské keramice. Metody, analýzy a syntézy, modely. Brno 2001.**

Marešová, K.: Uherské Hradiště - Sady. Staroslovanské pohřebiště na Horních Kotvicích. Brno-Uherské Hradiště 1983.

Marsina, R.: Metodov boj. Bratislava 1985.

Medveděv, A. F.: Ručnoje metatel'noje oružije (luk i strely, samostrel) VIII-XIV vv. Archeologija SSSR, SAI E 1-36. Moskva 1966.

Měchurová, Z.: Třmeny a jiné součásti sedla z časně středověkého období, ČMMZ, vědy společenské LXVIII, 1983, 61-90.

- Součásti uzdění koně ve velkomoravském období, VVM 9, 1984, 263-292.

Měřínský, Z.: Velkomoravské kostrové pohřebiště ve Velkých Bílovicích. (K problematice venkovských pohřebišť 9.-10. stol. na Moravě), St AÚ Brno, roč. XIII. Praha 1985.

- Morava v 10. století ve světle archeologických nálezů, PA LXXVII, 1986, 18-80.

- Kosočtverečné olovené křížky a jejich chronologické postavení v rámci hmotné kultury střední doby hradištní. In: Rodná země. Sborník k 100. výročí Muzejní a vlastivědné

společnosti v Brně a k 60. narozeninám PhDr. Vladimíra Nekudy, CSc., 122-145. Brno.

- Počátky moravských dějin, VVM XLII, 1990, 301-315; též zvl. otisk in: Za Moravu. Historická identita Moravy, 9-20. Brno 1991.

- České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu I. Praha 2002.

- České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu II. Praha 2006.

- Morava na úsvitě dějin. 1. vyd. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2011. 655 s. Vlastivěda moravská, Nová řada Země a lid ; sv. 4. ISBN 978-80-7275-088-7.

Měřínský, Z. - Unger, J.: Velkomoravské pohřebiště u Morkůvek (okr. Břeclav). In: Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník příspěvků k osmdesátým narozeninám Josefa Poulíka, 360-401. Brno 1990.

Měřínský, Z. - Zumpfe, E.: Obchodní cesty na jižní Moravě a v Dolním Rakousku do doby vrcholného středověku, AH 23, 1998, 173-181.

Mezník, J.: Přehled dějin středověké Západní Evropy. I. Vznik středověké Evropy (5.-11. století). Brno 1995.

MMFH: Magnae Moraviae fontes historici - Prameny k dějinám Velké Moravy. I. Annales et chronicae, Pragae-Brunae MCMLXVI (ed. D. Bartoňková, L. Havlík, Z. Masařík, R. Večerka); II. Textus biographici, hagiographici, liturgici, Brno MCMLXVII (ed. D. Bartoňková, L. Havlík, J. Ludvíkovský, Z. Masařík, R. Večerka); III. Diplomata, epistolae, textus historici varii, Brno MCMLXIX (ed. D. Bartoňková, L. Havlík, I. Hrbek, J. Ludvíkovský, R. Večerka); IV. Leges-textus iuridici, supplementa, Brno MCMLXXI (ed. D. Bartoňková, K. Haderka, L. Havlík, J. Ludvíkovský, J. Vašica, R. Večerka V. Indices, Brno MCMLXXVII (ed. L. E. Havlík).

Moszyński, K.: Kultura ludowa Słowian. I. Kultura materialna. Kraków 1929, ²1967.

Nalepa, J.: Słowiańszczyzna północno-zachodnia. Poznań 1968.

Nechvátal, B.: Vyšehrad. Praha 1976.

- Vyšehrad. Stručný průvodce. Praha 1983.

Neustupný, J. a kol.: Pravěk Československa. Praha 1960.

Niederle, L.: Rukověť slovanských starožitností. Praha 1953.

Nový, L. a kol.: Dějiny techniky v Československu do konce 18. století. Praha 1974.

Nový, R.: Die Anfänge des böhmischen Staates I. Praha 1968.

O počiatkoch slovenských dejín. Bratislava 1965.

Opravil, E.: Rostliny z velkomoravského hradiště v Mikulčicích. Výzkum z let 1954-1965, St AÚ Brno, roč I, sv. 2. Praha 1972.

Parczewski, M.: Najstarsza faza kultury wczesnosłowiańskiej w Polsce. Kraków 1988.

- Początki kultury wczesnosłowiańskiej w Polsce. Krytyka i datowanie źródeł archeologicznych. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1988.

- U źródeł Słowiańszczyzny. In: Słowianie w Europie wcześniejszego średniowiecza. Warszawa. 1998, 33-49.

- Die Anfänge der frühslawischen Kultur in Polen. Wien 1993.

Plachá, V. - Hlavicová, J. - Keller, I.: Slovanský Devín. Bratislava 1990.

Pleiner, R.: Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích. Praha 1958.

- Staré evropské kovářství. Stav metalografického výzkumu. Praha 1962.

Pleinerová, I.: Germanische und slawische Komponenten in der altslawischen Siedlung Březno bei Louny, Germania XLIII, 1965, 121-138.

- Březno. Vesnice prvních Slovanů v severozápadních Čechách. Praha 1975.
- Experimenty se stavbou a obýváním staroslovanských domů, Vesmír LXI, 1982, 359-364.
- Březno: Experiments with building Old Slavic houses and living in them, PA LXXVII, 1986, 104-176.
- Die altslawischen Dörfer von Březno bei Louny, Praha-Louny 2000.

Pleinerová, I. - Zeman, J.: Návrh klasifikace časně slovanské keramiky v Čechách, AR XXII, 1970, 721-732.

Pohl, W.: Die Awaren. Ein Steppenvolk in Mitteleuropa. München 1988.

Poláček, J.: Slovanské mohyly v prostoru Ledenice-Borovany. České Budějovice 1981.

Poulik, J.: Předhradištní kostrové hroby v Blučině. Praha 1941.

- Slované na Moravě až do doby říše Velkomoravské, Z dávných věků I, 1947/48, 57-89.
- Staroslovanská Morava. Praha 1948.
- Jižní Morava - země dávných Slovanů. Brno 1948-1950.
- Nález kostela z doby říše velkomoravské v trati "Špitálky" ve Starém Městě, PA XLVI, 1955, 307-351.
- Staří Moravané budují svůj stát. Gottwaldov 1960.
- Výsledky výzkumu na velkomoravském hradišti "Valy" u Mikulčic. I. zpráva za r. 1954-1956, PA XLVIII, 1957, 241-388.
- Dvě velkomoravské rotundy v Mikulčicích. Praha 1963.
- Velkomoravské mocenské centrum v Mikulčicích, Monumentorum tutela. Ochrana pamiatok 8, 1972, 5-56.

- Mikulčice. Sídlo a pevnost knížat velkomoravských. Praha 1975.

- Svědectví výzkumů a pramenů archeologických o Velké Moravě. In: Velká Morava a počátky československé státnosti, 9-80. Praha-Bratislava 1985.
- Velká Morava - Cyrilometodějská mise, Slovo k historii, sešity k poznání národní minulosti, roč. 1985, č. 2. Praha 1985.

- K otázce vzniku předvelkomoravských hradišť, SIArch XXXVI, 1988, 189-216.

Profantová, N.: Awarische Funde aus den Gebieten nördlich der awarischen Siedlungsgrenzen. In: Falko Daim (Hg.), Awarenforschungen, Band 2, 605-801. Mit einem Beitrag von Jaroslav Frána Antonín Maštálka (S. 779-801). Archaeologia Austriaca, Monographien, Band 2. Studien zur Archäologie Awaren 4. Wien 1992.

Procházka, R.: Charakteristika opevňovacích konstrukcí předvelkomoravských a velkomoravských hradišť na Moravě. In: Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník příspěvků k osmdesátým narozeninám Josefa Poulika, 288-306. Brno 1990.

Prokopios z Kaisareie: Válka s Góty. Z řečtiny přeložil Pavel Beneš. Praha 1985.

Přehled dějin Československa I/1 {do roku 1526}, red. Oldřich Říha, Josef Janáček, Richard Marsina. Praha 1980.

Ratkoš, P.: Pramene k dejinám Veľkej Moravy. Bratislava 1968.

- **Slovensko v době veľkomoravskej. Košice 1988.**

Reichertová, K. - Bláhová, E. - Dvořáková, V. - Huňáček, V.: Sázava. Památník staroslověnské kultury v Čechách. Praha 1988.

Reitervölker aus dem Osten. Hunnen+Awaren. Burgenländische Landesausstellung 1996. Schloß Halbturn 26. April-31. Oktober 1996. Begleitbuch und Katalog. Eisenstadt 1996.

Rejholcová, M.: Včasnoslovanské pohrebisko v Čakajovciach, okres Nitra, SIArch XXXVIII, 1990, 357-420.

- Pohrebisko v Čakajovciach (9.-12. storočie). Katalóg. Nitra 1995

- Pohrebisko v Čakajovciach (9.-12. storočie). Analýza. Nitra 1995.

Richter, V.: O středověké architektuře na Moravě. (Od nejstarších dob do počátku 11. věku), ČMM LV, 1943, 1-84.

Ruttkay, A.: Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei (I), (II), SIArch XXIV, 1976, 119-216, 245-395.

- **Umenie kované v zbraniach. Bratislava 1978.**

Ruttkay, A. – Ruttkay, M. – Šalkovský, P.: Slovensko vo včasnom stredoveku. Nitra 2002.

Sedov, V.V.: Vostočnye slavjane v VI - XIII vv. 1982. Moskva

Skutil, J.: Výzkum hradištních mohyl ve Strážovických na Kyjovsku 1940, SbVel NŘ 12, 1941, 6-48.

- Naše pravlast je střední Evropa. Blansko 1946.

Sláma, J.: Mittelböhmen im frühen Mittelalter. I. Katalog der Grabfunde. Praehistorica V. Acta Institutii Praehistorici Universitatis Carolinae Pragensis. Praha 1977.

- Střední Čechy v raném středověku. II. Hradiště, příspěvky k jejich dějinám a významu. Praehistorica XI. Praha 1986.

- **Střední Čechy v raném středověku. III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praehistorica XIV. Praha 1988.**

Slovník latinských spisovatelů. Zpracoval kolektiv autorů za vedení Evy Kuťákové a Anežky Vidmanové. Praha 1984.

Słownik starożytności słowiańskich. Encyklopedyczny zarys kultury Słowian od czasów najdawniejszych do schyłku wieku XII. T 1-6. Wrocław-Warszawa-Kraków 1961-1967.

Snášil, R.: Pokus o nový výklad vzniku, vývoje a funkce veľkomoravské aglomerace v oblasti uherskohradištské. In: Mikulovská sympozia . XVI. MS 1986. Vývoj obydlí, sídlišť a sídlištní struktury na jižní Moravě, 149-156. Praha 1987.

Snášil, R. - Procházka, R.: Příspěvek k poznání velkomoravského střediska severní části Dolnomoravského úvalu (Věnováno 725. výročí prvé písemné zmínky o Uherském Hradišti), Slovácko XXIII, 1981, 9-58

Soukopová, V.: Hutnictví železa v 8.-11. století na západní Moravě, St AÚ Brno, roč XIII, sv. 1. Praha 1986.

- Počátky západoslovanského hutnictví železa ve světle pramenů z Moravy, St AÚ Brno, roč XV, sv. 1. Brno 1995.

Sós, A.: Wykopalka w Zalavár, SIAnt VII, 1960, 211-305.

- Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Keszthely-Fenekpuszta, Acta archaeologica ASH XIII, 1961, 247-305.

- **Die slawische Bevölkerung Westungarns im 9. Jahrhundert. München 1973.**

Staňa, Č.: Velkomoravské hradiště Staré Zámky u Líšně. Stavební vývoj, Monumentorum tutela, Ochrana pamiatok 8, 1972, 109-171.

- **Mährische Burgwälle im 9. Jahrhundert. In: Die Bayern und ihre Nachbarn. Berichte des Symposiums der Kommission für Frühmittelalterforschung, 25. bis 28. Oktober 1982, Stift Zwettl, Niederösterreich. Teil 1. Herausgegeben von Herwig Wolfram und Andreas Schwarcz (Dph 179), Veröffentlichungen der Kommission für Frühmittelalterforschung, Bd. 9, 157-200. Wien 1985.**

Stloukal, M. - Vyhnanek, L.: Slované z velkomoravských Mikulčic. S archeologickým úvodem Josefa Poulíka. Praha 1976.

Strzelczyk, J.: Słowianie i Germanie w Niemczech środkowych we wczesnym średniowieczu. Poznań 1976.

- Iroszkoci w kulturze średniowiecznej Europy. Warszawa 1987.

- Od Prasłowian do Polaków. Dzieje narodu i państwa polskiego, t. I i II. Kraków 1987.

Svoboda, B.: Zum Problem antiker Traditionen in der ältesten slawischen Kultur, VAPS VI, 87-114.

Studien zum Burgwall von Milučice, Band 1-4. Brno (eds. F.Daim – L. Poláček, L. Poláček)

Szameit, E. Frühmittelalterliche Slawen in Niederösterreich. Ein Beitrag zum Erscheinungsbild slawischer Populationen des 6.-8. Jahrhunderts in Ostösterreich, Archäologie Österreichs 7, Sonderausgabe, 1996, 21-28.

Szabolcs de Vajay: Der Eintritt des ungarischen Stammesbundes in die europäische Geschichte (862-933), Studia Hungarica 4. Mainz 1968.

Szymański, W.: Słowiańszczyzna wschodnia. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1973.

Szymański, W. - Dąbrowska, E.: Awarzy. Węgrzy. . Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979.

Šalkovský, P.: K vývoju a štruktúre osídlenia v dobe slovanskej na Slovensku, SIArch XXXVI, 1988, 379-814.

Šimek, E.: Západní Slované a Germáni, Z dávných věků I, 1947/48, 1-56.

- Dúdlebi, Volyňané, Lučané, čeští Chorvaté a Čechové. Sjednocení dnešní české země a vznik českého národa, SIAnt I, 1948, 349-366.

Šolle, M.: Stará Kouřim a projevy velkomoravské kultury v Čechách. Praha 1966.

- Staroslovanské hradisko, charakteristika, funkce, vývoj a význam. Praha 1984.
- Od úsvitu křesťanství k sv. Vojtěchu. Praha 1966.

Štefanovičová, T.: Bratislavský hrad v 9.-12. století. Bratislava 1972.

- Osudy starých Slovanov. Bratislava 1989.

Štěpánek, M.: Opevněná sídliště 8.-12. století ve střední Evropě. Praha 1965.

Tejral, J.: K langobardskému odkazu v archeologických pramenech na území Československa, SIArch XXIII, 1975, 379-446.

Točík, A.: Pohřebisko a sídlisko z doby avarské říše v Prši, SIArch XI, 1963, 121-198.

- Slawisch-awarisches Gräberfeld in Holiare. Bratislava 1968.
- Altmagyarische Gräberfelder in der Südwestslowakei. Bratislava 1968.

Török, G.: Sopronköhida IX. századitemetője. Budapest 1973.

Třeštík, D.: Počátky Přemyslovců. Praha 1981.

- Bořivoj a Svatopluk - vznik českého státu a Velká Morava. In: Velká Morava a počátky československé státnosti, 273-301. Praha-Bratislava 1985.
- České kmeny. Historie a skutečnost jedné koncepce, Studia Mediaevalia Pragensia I, 1988, 129-143.
- Příchod prvních Slovanů do českých zemí v letech 510-535, ČČH XCIV, 1990, 245-280.

- Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935). Praha 1997.

- Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791-871. Praha 2001.

Turek, R.: Prachovské skály na úsvitě dějin. Výzkum hradiště a pohřebišť z VI.-X. věku. Praha 1946.

- Die frühmittelalterlichen Stämmegebiete in Böhmen. Praha 1957.
- Zeměpisné oblasti Čech v době hradiště, VAPS III, 1960, 299-309.
- Slovanské mohyly v jižních Čechách. Slawische Hügelgräber in Südböhmen, Fontes Archaeologici Pragenses, Volumen I. Pragae 1958.

- Čechy na úsvitě dějin. Praha 1963, 1965.

- Územní předpoklady vzniku moravských údělných knížectví, SPFFBU E 16, 1971, 151-170.
- Böhmen im Morgengrauen Geschichte. Wiesbaden 1974.
- Počátky vzdělanosti v Čechách. Praha 1981.
- Čechy v raném středověku. Praha 1982.

Turek, R. - Hásková, J. - Justová, J. Livbuz metropolis. Tam, kde řeka Cidlina trátí své jméno. Libice nad Cidlinou MCMLXXXI.

Vašica, J.: Literární památky epochy velkomoravské 863-885. Praha ²1996.

Váňa, Z.: Maďaři a Slované ve světle archeologických nálezů X.-XII. století, SIArch II, 1954, 51-104.

- Slované v Bavorsku podle archeologických dokladů, VAPS II, 1958, 183-209.
- Die Keramik der slawischen Stämme in Ostdeutschland, VAPS III, 1960, 123-168.
- Einführung in die Frühgeschichte der Slawen. Neumünster 1970.
- Přemyslovský Libušín. Historie a pověst ve světle archeologického výzkumu. Praha 1973.
- Objevy ve světě dávných Slovanů. Praha 1977.
- **Svět dávných Slovanů. Praha 1983.**
- Přemyslovská Budeč. Archeologický výzkum hradiště v letech 1972-1986. Praha 1995.

Vavřínek, V.: Církevní misie v dějinách Velké Moravy. Praha 1963.

Velká Morava a počátky československé státnosti, Josef Poulík a Bohuslav Chropovský (edit.) a kolektiv. Praha-Bratislava 1985.

Vencl, S.: Časně slovanské osídlení v Běchovicích, PA LXIV, 1973, 340-392.

Vignatiová, J.: Břeclav - Pohansko II. Slovanské osídlení jižního předhradí. Brno 1992.

Virgil von Salzburg. Missionar und Gelehrter. Beiträge des Internationalen Symposiums vom 21.-24. September 1984 in der Salzburger Residenz. Herausgegeben von Heinz Dopsch und Roswitha Juffinger. Salzburg 1985.

Vojenské dějiny Československa. I. díl (do roku 1526), autorský kolektiv Petr Klučina, Richard Marsina, Andrej Romaňák. Praha 1985.

Významné slovanské náleziská na Slovensku. Editor Bohuslav Chropovský. Bratislava 1978.

Wieczorek, A. – Jinz, H.-M. (eds.): Střed Evropy okolo roku 1000. Stuttgart – Praha 2000, 2002.
(Kapitoly: 3.3.1 Obchod a doprava, 3.3.3. Mince a jiné formy platidel, 3.4. Maďaři v kontaktu s Byzancí a římskolatinským impériem, 3.5. Západní Slované – sousedé římskolatinského impéria, 3.6 Velkomoravská říše, 4.1 Čechy)

Welt der Slawen. Geschichte, Gesellschaft, Kultur (Joachim Herrmann Hg.). Leipzig 1986.

Wolfram, H.: Die Geburt Mitteleuropas. Geschichte Österreichs vor seiner Entstehung 378-907. Wien 1987.

- Die Goten. Von den Anfängen bis zur Mitte des sechsten Jahrhunderts. Entwurf einer historischen Ethnographie. München ³1990 (dritte, neubearbeitete Auflage).
- Grenzen und Räume. Geschichte Österreichs vor seiner Entstehung 378-907.
- Österreichische Geschichte 378-907 hg. von Herwig Wolfram. Wien 1995.
- Die Karolingerzeit in Niederösterreich, Wissenschaftliche Schriftenreihe Niederösterreich Bd. 46. Wien 1980.

Zábojník, J.: Das awarische Kaganat und die Slawen an seiner nördlichen Peripherie (Probleme der archäologischen Abgrenzung), SIA XLVII-1, 1999, 153-173.

Zábojník, J.: Slovensko a avarský kaganát. Bratislava 2004.

Zástěrová, B.: Avari a Slované, VAPS II, 1958, 19-54.

- Avari a Dulebové v svědectví Povesti vremennych let, VAPS III, 1960, 15-37.

Zástěrová, B. a kol.: Dějiny Byzance. Praha 1992.

Zeman, J.: Zu den chronologischen Fragen der ältesten slawischen Besiedlung im Bereich der Tschechoslowakei, AR XVIII, 1966, 157-189.

- Nejstarší slovanské osídlení Čech, PA LXVII, 1976, 115-235.

- K problematice časně slovanské kultury ve střední Evropě, PA LXX, 1979, 113-130.

- Počátky slovanského osídlení Čech (Sídlní oblasti, materiální kultura, otázky chronologie a geneze, SIAnt XXX, 1984-1987, 43-50.

Zoll-Adamikowa, H.: Wczesnośredniowieczne cmentarzyska ciałopalne Słowian na terenie Polski, cz. I. Źródła, cz. II. Analiza. Wnioski. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Lódź 1975, 1979.

Žak, J.: Najstarsze ostrogi zachodniosłowiańskie. Wczesnośredniowieczne ostrogi o zaczepach haczykowato zagiętych do wnętrza. Warszawa 1959.

Žak, J. - Maćkowiak-Kotkowska, L.: Studia nad uzbrojeniem środkowoeuropejskim VI-X wieku. Zachodniobałtyjskie i słowiańskie ostrogi o zaczepach haczykowato zagiętych do wnętrza. Poznań 1988.